

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: קיץ תשע"ד, 2014
מספר השאלון: 577,057206
נספחים: א — תמונות לשאלה 2
ב — תמונות לשאלה 4
ג — מפות לשאלה 7

גאוגרפיה ופיתוח הסביבה האדם במרחב החברתי-תרבותי

2 יחידות לימוד
השלמה ל-5 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שבע שאלות, ומהן עליך לענות על ארבע בלבד. לכל שאלה — 25 נקודות; סה"כ — 100 נקודות.
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: **אטלס משנת 1993 ואילך**:
— אטלס אוניברסיטאי חדש, הוצאת יבנה
(ללא המילון למונחי הגיאוגרפיה)
— אטלס כרטא — פיזי, מדיני, חברתי, כלכלי
— אטלס כרטא אוניברסלי
- ד. הוראה מיוחדת: כדי להמחיש את תשובותיך היעזר בסרטונים, בחתכים ובגרפים, לפי הצורך.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמוחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

המשך מעבר לדף ◀

ה ש א ל ו ת האדם במרחב החברתי-תרבותי

בשאלון זה שבע שאלות, ומהן עליך לענות על ארבע בלבד (לכל שאלה – 25 נקודות).

1. דמוגרפיה

למדינות שונות בעולם יש מדיניות בתחום הילודה: אחדות מעודדות ילודה, ואחרות מגבילות אותה.

- א. הסבר שני גורמים למדיניות של עידוד ילודה. (9 נקודות)
- ב. הסבר שני גורמים למדיניות של הגבלת ילודה. (9 נקודות)
- ג. בעבר החוק בסין הגביל את הילודה, והתיר לידת ילד שני רק לזוגות המתגוררים בכפר ולהם בת. לאחרונה הוחלט לשנות חוק זה ולזוגות נוספים מותר להביא לעולם ילד שני. הצג נימוק אפשרי אחד לשינוי החוק. (7 נקודות)

2. מרחבי קיום

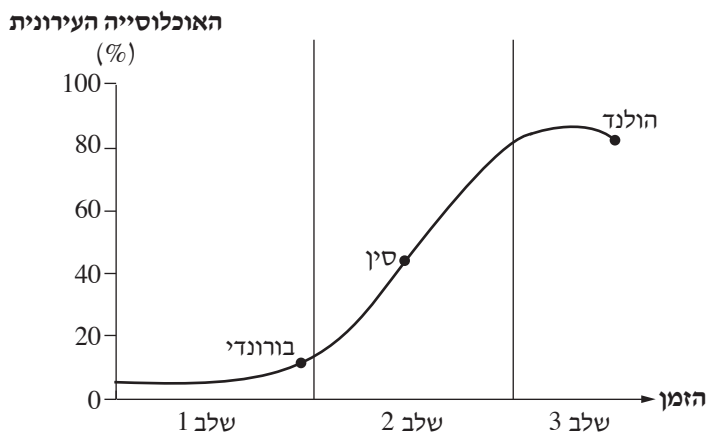
- א. הסבר מהו "מרחב אישי" ומהו "מרחב קבוצתי". (9 נקודות)
- ב. יש הטוענים כי ההתפתחות של אמצעי התקשורת מטשטשת את ההבדלים בין המרחב האישי למרחב הקבוצתי. הצג נימוק אחד לביסוס טענה זו. (7 נקודות)
- ג. בתמונות שבנספח א נראים בני קהילת האמיש שבארצות-הברית ולהם דרך חיים מיוחדת. עיין בתמונות, ותאר שני הבדלים בין ההשפעה של בני קהילה זו על הסביבה ובין ההשפעה של אנשים החיים באורח חיים מודרני על הסביבה. (9 נקודות)

המשך בעמוד 3

3. עיור

בגרף שלפניך מוצגים שלושה שלבים בתהליך העיור הקלסי, ומצוינות בו שלוש מדינות הנמצאות בשלבים 1-3 של התהליך.

גרף העיור הקלסי

- א. תאר את השוני בין מגמות העיור בכל אחד משלושת השלבים של תהליך העיור הנראים בגרף. (6 נקודות)
- ב. בגרף מסומנות המדינות בורונדי (אפריקה), סין (אסיה) והולנד (אירופה) על פי מיקומן בתהליך העיור כיום. הסבר את הגורם העיקרי המשפיע על מיקומן של שתיים מן המדינות המסומנות בגרף. (9 נקודות)
- ג. תאר שלוש השפעות של תהליך העיור על איכות הסביבה בערים שבמדינות הפחות מפותחות. (10 נקודות)

4. בידול מרחבי-חברתי

- א. הסבר מהו בידול מרחבי-חברתי. עיין בנספח ב שבו תמונות של שתי שכונות בעיר ניו-יורק שבארצות-הברית, ותאר ביטוי אחד של בידול זה הנראה בכל אחת מן התמונות. (9 נקודות)
- ב. הסבר שלוש גורמים לבידול מרחבי-חברתי של אוכלוסיות במרחב העירוני. (9 נקודות)
- ג. לעתים בידול מרחבי הוא חלק מתהליך של נסיגה עירונית. הסבר מדוע. (7 נקודות)

המשך בעמוד 4

5. הגירה

א. מהי מדיניות הגירה?

ציין שני שיקולים המשפיעים על מדיניות הגירה של מדינות בעולם. (9 נקודות)

ב. עיין בגרפים שלפניך המציגים נתונים על מספרי פליטים בשנת 2013 במדינות

מוצא ובמדינות יעד עיקריות.

בחר במדינת אחת של פליטים והסבר גורם אחד למספר הגבוה של הפליטים

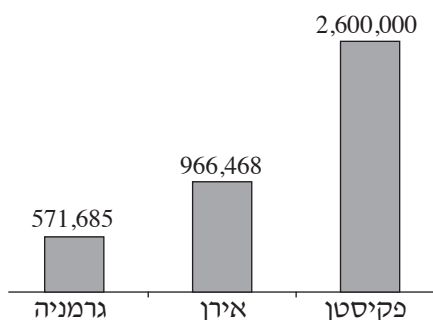
היוצאים ממנה.

בחר במדינת יעד אחת של פליטים והסבר גורם אחד למספר הגבוה של הפליטים

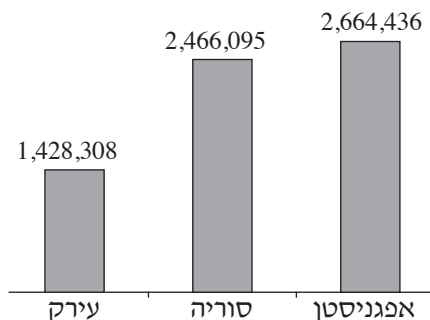
המגיעים אליה.

(8 נקודות)

גרף 2 — מדינות יעד עיקריות של פליטים (2013)

גרף 1 — מדינות מוצא עיקריות של פליטים (2013)

ג. בעקבות הגירה גדולה לצרפת בעשורים האחרונים, בשנת 2004 נחקק בצרפת חוק האוסר

על הצגת סמלים המזהים השתייכות דתית בבתי ספר ובמוסדות ציבור.

הצג נימוק אחד של המצדדים בחוק ונימוק אחד של המתנגדים לו. (8 נקודות)

6. שפות

- א. בעשורים האחרונים התחזק המעמד של השפה האנגלית בעולם כולו.
הסבר גורם אחד לכך. (7 נקודות)
- ב. בפינלנד מדוברות 23 שפות-אם.
הסבר תועלת אחת שיש במצב הזה, והסבר קושי אחד שגורם מצב זה. (9 נקודות)
- ג. תאר שתי דרכים לשימור שפות. (9 נקודות)

7. מגפות

- א. בנספח ג שתי מגפות. במפה 1 מוצגת ההתפשטות של מחלת הדֶבֶר באירופה במאה ה־14, ובמפה 2 – ההתפשטות של מחלת הסֶאֶרְס* בעולם בתחילת המאה ה־21.
תאר את ההבדל בין קצב ההתפשטות של מגפת הדבר ובין קצב ההתפשטות של מחלת הסארס, והסבר את הגורם להבדל זה. (8 נקודות)
- ב. בארצות־הברית שיעור התמותה ממחלת הדבר בשנים 1900-1940 היה 60% מכלל החולים במחלה זו.
בשנים 1990-2010 היה שיעור זה 11%.
הסבר שני גורמים אפשריים להבדל בין שיעורי התמותה בתקופות האלה. (8 נקודות)
- ג. תאר שתי פעולות של ארגונים בין־לאומיים להדברת מגפות, וציין קושי אחד בהתמודדות עם הדברת מגפות. (9 נקודות)

*סארס – מחלה בדרכי הנשימה הנגרמת מנגיף (וירוס).

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך